پژوهش درپزشکی (مجله پژوهشی دانشکده پزشکی)
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
سال ۲۹، شماره ۱، صفحات ۳۷ تا ۴۳ (بهار ۸۴)

Original Article

مقایسهٔ آگاهی، نگرش و عملکرد حرفه ای پرستاران شاغل با دانشجویان سال آخر دانشکده پرستاری و مامائی شهید بهشتی در سال ۱۳۸۱

همایون بنـــادرخشان[۱]، دکتر یدا... محـــرابی[۲]، دکتر شهرام یـزدانی[۳]،
فتحیه مرتضوی[۳]، نوریه ساعدی[۴]، دکتـــر فریدون عزیـــزی[۵]

[۱] دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
[۲] گروه پزشکی اجتماعی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
[۳] مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
[۴] سازمان بهزیستی کشور
[۵] مرکز تحقیقات غدد درون ریز، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

چکیده

سابقه و هدف: *ارائه مطلوب و با کیفیت مراقبتهای پرستاری برای بیماران که اعضای جامعه هستند باعث افزایش اهمیت حرفه پرستاری خواهد شد. این پژوهش به منظور مقایسه میزان آگاهی، نگرش و عملکرد پرستاران شاغل با دانشجویان سال آخر رشته پرستاری صورت گرفته است.*

مواد و روشها: *در این پژوهش۵۴ نفر پرستار شاغل (با سابقه کار ۶-۴ سال) با ۵۴ نفر از دانشجویان پرستاری سال آخر دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی که آمادهٔ گذراندن دوره کارورزی خود بودند و به روش تصادفی انتخاب شده بودند، مقایسه شدند. ابزار گردآوری داده ها ۴ پرسشنامه در زمینه های میزان آگاهی، نگرش و عملکرد حرفه ای، نظر بیماران و سرپرستاران و مربیان، بود.*

یافته ها: *میانگین نمرات آگاهی برای پرستاران و دانشجویان به ترتیب۳/۲±۶۳/۷ و۲/۱ ±۴۵/۳ بود (p<۰/۰۰۵). ۵۲ درصد کل افراد مورد بررسی نسبت به حرفهٔ پرستاری دارای نگرش مثبت و ۴۶ درصد فاقد نظر خاصی بودند. در نظرخواهی از بیماران میزان عملکرد کلیهٔ پرستاران و دانشجویان در سطح خوبی ارزیابی شد. در نظرخواهی از سرپرستاران نمره افراد شاغل (۴/۰±۵۶/۲) بالاتر از دانشجویان (۶/۰±۵۳/۴) بود (p<۰/۰۰۲).*

نتیجه گیری: *این بررسی نشان داد که میزان آگاهی پرستاران شاغل و دانشجویان پرستاری خوب و نگرش آنها نسبت به حرفهٔ پرستاری اغلب مثبت بود. بیماران نسبت به ارائهٔ خدمات و رفتار پرستاران و دانشجویان نظرات مساعد و رضایت بخش داشتند.*

واژگان کلیدی: *آگاهی، نگرش، عملکرد حرفه ای، پرستار.*

مقدمه

پرستار به عنوان عضو مهم مؤسسات ارائه دهنده خدمات است. پرستاری بزرگترین گروه سیستم بهداشتی است و دارای نیروی بالقوه قابل توجهی است که می تواند بر روی کیفیت مراقبتهای بهداشتی در حال ارائه تأثیر بگذارد (۱). امروزه همه پرستاران بدون توجه به وظایف بالینی می باید دارای مهارتهای تکنیکی، ارتباطی و دارای تفکر خلاق و حساس در یک فرآیند تکاملی باشند. توسعه این تبحرها مستلزم صرف وقت بوده و پیچیده است و مهیا کردن آن برای پرستاران و استخدام کنندگان امری مشکل است (۲).

یک انتقاد همیشگی از دانشکده ها و دانشگاهها شنیده می شود که به طور کافی و مناسب دانشجویان را برای شروع

آدرس نویسنده مسئول: تهران، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دانشکده پرستاری و مامایی، همایون بنادرخشان (**email**: homayoon43@yahoo.com)
تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۳/۱۰/۲۵
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸٤/۱/۲۸

[Downloaded from pejouhesh.sbmu.ac.ir on 2026-11-06]

فعالیتها درحیطه پرستاری آماده نمی کنند و این مشکل باعث عدم پیشرفت دانش و مهارتهای مورد نیاز همگام با تغییرات سریع تکنولوژی امروز می شود (۳). تحقیقات نشان داده اند که با وجود برخورداری فارغ التحصیلان از مبانی علمی و نظری کافی این افراد در محیطهای بالینی و عملی از کارآیی و مهارت برخوردار نبوده و عدم توانائی فارغ التحصیلان، در مواردی مثل به کارگیری مسائل نظری در عمل، مشکل گشایی، و انجام مهارتهای مربوط به حیطه حرکتی متجلی است (۴).

آموزش علوم پزشکی اجزای بسیاری دارد که همچون زنجیری به هم پیوسته، لازم و ملزوم یکدیگرند تا دانشجو را به دانش آموخته ای توانا تبدیل کنند. حیطه های یادگیری به سه بخش عمده تقسیم می شود: نگرش، دانش و مهارت. مطالعات چندی در مورد آگاهی، نگرش و عملکرد حرفه ای پرستاران در کشور انجام شده است. این پژوهشها نشان می دهند که پرستاران تازه استخدام شده در مهارتهای مربوط به آموزش کمترین امتیاز و در مهارتهای عمومی و خصوصیات فردی، همچنین در مهارتهای مربوط به مراقبت و درمان از بیشترین امتیاز برخوردارند (۵). این افراد به ندرت با بیماران ارتباط کلامی و غیر کلامی برقرار می نمایند (۶). همچنین نشان داده شده است که نگرش پرستاران جوان در مورد مراقبت از بیماران سالمند بهتر از همکاران مسن تر است و بین متغیر دانش و سن همبستگی معکوس وجود دارد (۷).

مطالعات فوق هر یک بخشی از مطالب مربوط به آگاهی، نگرش و عملکرد حرفه ای را تحقیق کرده اند. لذا جهت بررسی کامل آگاهی، نگرش و عملکرد حرفه ای از نظر خود فرد، همکاران و آموزش دهندگان و نیز مصرف کنندگان خدمات (بیماران) این بررسی طراحی شده است و برای آنکه تغییر آگاهی، نگرش و عملکرد حرفه ای از زمان فارغ التحصیلی نیز بررسی شود، مقایسه بین دانشجویان سال آخر پرستاری و پرستاران شاغل انجام گردید.

مواد و روشها

این پژوهش در زمرهٔ تحقیقات مقطعی است. جامعهٔ پژوهش در این مطالعه شامل کلیهٔ دانشجویان رشتهٔ پرستاری سال آخر دانشکدهٔ پرستاری و مامائی شهید بهشتی و کلیهٔ پرستاران فارغ التحصیل دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی شاغل در بیمارستانهای آموزشی همان دانشگاه با سابقهٔ کاری ۴ تا ۶ سال که در بخشهای داخلی یا جراحی کار می کردند، بود. تعداد نمونه ها بر اساس معیار آگاهی، نگرش و عملکرد حرفه ای حاصله از امتیازدهی بیماران به پرسشنامه ۲۰ سؤالی جهت ارزیابی رفتار حرفه ای پرستاران حداقل نمرهٔ هر پرستار (دانشجوی پرستاری یا پرستار شاغل) ۲۰ و حداکثر ۶۰ تعیین گردید. دامنهٔ تغییرات انحراف معیار این نمره برابر ۸ تخمین زده شد. بنابراین با خطای ۵٪ و توان آزمون ۹۰٪ به شرطی که ۵ نمره اختلاف بین گروههای مورد بررسی معنی دار تلقی شود، تعداد نمونه برای هر گروه طبق دستورالعملهای آماری ۵۴ نفر تعیین شد.

ابزار مورد استفاده در این پژوهش شامل چهار پرسشنامه به شرح زیر بود که توسط پرستاران شاغل و دانشجویان سال آخر با حضور پرسشگر تکمیل گردید و امکان مشورت وجود نداشت.

۱- فرم نظرخواهی از بیماران در مورد رفتار حرفه ای پرستاری در زمینه های برقراری ارتباط و مراقبت، آموزش و خصوصیات فردی.

۲- فرم نظرخواهی از سرپرستار و مربی در مورد رفتار حرفه ای در زمینه های فوق.

۳- فرم ارزیابی آگاهی در زمینه های داخلی و جراحی، تازه های پرستاری، کودکان، بهداشت جامعه و روان پرستاری. این سؤالات از بین سؤالات امتحانات نهایی دانشجویان پرستاری با نظر استادان رشته های داخلی و جراحی، تازه های پرستاری، کودکان، بهداشت و جامعه و روان پرستاری انتخاب شده و جملگی جزء مطالبی هستند که برای دانستن پرستار یا دانشجو ضروری می باشند.

۴- فرم ارزیابی نگرش نسبت به حرفهٔ پرستاری.

اعتبار علمی ابزارهای گردآوری داده ها با استفاده از روش اعتبار محتوا مشخص شد. اعتماد علمی پرسشنامه با استفاده از روش آزمون مجدد و تجزیه و تحلیل موردی تعیین شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روشهای آزمون chi-square، آزمون Mann Whitney U-test و ضریب همبستگی Spearman استفاده شد.

کلیه توضیحات لازم در مورد طریقه پر کردن و اهداف پژوهش به سرپرستاران و مربیان پرستاری و دانشجویان داده شد و پرسشنامه ها برای تک تک پرستاران و دانشجویان با ذکر نام توسط بیماران یا سرپرستاران تکمیل شد. برای هر سوال یک نمره در نظر گرفته شد که همه سوالات از ارزش یکسانی برخوردار باشند. البته پاسخگویی به حیطه آگاهی دارای نمره منفی بوده است. بدین معنا که به ازای هر سه پاسخ اشتباه یک نمره مثبت کسر شده است. (جدول چگونگی نمره گذاری

[Downloaded from pejouhesh.sbmu.ac.ir on 2026-11-06]

در سوالات نگرش موجود می باشد). سپس اطلاعات آماری به دست آمده پس از دسته بندی با هم مقایسه شدند.

یافته ها

اکثریت واحدهای مورد پژوهش را زنان تشکیل می دهند (۸۷ درصد). بطوریکه در گروه دانشجویان ۴۸ زن (۸۸/۹ درصد) و در گروه پرستاران نیز ۴۶ زن (۸۵/۲ درصد) حضور داشتند. توزیع سنی افراد شرکت کننده در جدول ۱ آورده شده است. همانطور که ملاحظه می شود تمام دانشجویان در گروه سنی ۲۴-۲۰ سال و بیشتر پرستاران (۴۲/۶ درصد) در گروه سنی ۲۹-۲۵ سال قرار دارند.

جدول ۱- توزیع فراوانی نمونه های پژوهش بر حسب سن

گروههای سنی	پرستاران		دانشجویان	
(سال)	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۲۰-۲۴	۱۴	۲۵/۹	۵۴	۱۰۰
۲۵-۲۹	۲۳	۴۲/۶	۰	۰
۳۰-۳۴	۱۰	۱۸/۵	۰	۰
۳۵-۳۹	۴	۷/۴	۰	۰
۴۰ به بالا	۳	۵/۶	۰	۰
جمع	۵۴	۱۰۰	۵۴	۱۰۰

جدول ۲ مقایسه میانگین نمرات کسب شده آگاهی پرستاران و دانشجویان را نشان می دهد. بین امتیازات پرستاران و دانشجویان در زمینه های داخلی، جراحی و تازه ها اختلاف معنی داری وجود دارد. به ترتیبی که پرستاران در زمینه پاسخگویی به این سؤالات از آگاهی بیشتری برخوردار بودند ولی در زمینهٔ پاسخگویی به سؤالات زمینه های اطفال، بهداشت و روان پرستاری تفاوتی بین دو گروه وجود نداشت. همچنین با اختلافی معنی دار، پرستاران شاغل از آگاهی بیشتری نسبت به دانشجویان پرستاری برخوردار بودند.

جدول ۲- مقایسه میانگین نمرات سؤالات در زمینه های مختلف آگاهی بین پرستاران و دانشجویان

حیطه ها	پرستاران	دانشجویان	P
پرستاری داخلی،جراحی	۶۷/۹۱±۳/۰	۴۱/۰۹±۲/۶	<۰/۰۰۱
تازه های پرستاری	۶۰/۳۲±۱/۱	۴۸/۶۸±۱/۱	<۰/۰۰۴
پرستاری اطفال	۵۳/۰۳±۲/۳	۵۵/۹۷±۱/۴۷	NS*
بهداشت	۵۳/۱۹±۲/۴	۵۵/۸۱±۲/۰	NS
روان پرستاری	۵۲/۶۵±۱/۴	۵۶/۳۵±۱/۱	NS
کل	۶۳/۶۸±۳/۲	۴۵/۳۲±۲/۱	<۰/۰۰۵

* NS: not significant

جدول ۳ به مقایسهٔ توزیع فراوانی نظرخواهی در مورد نگرش نسبت به حرفهٔ پرستاری بین گروه پرستاران و دانشجویان برای هر سؤال می پردازد. در مورد سؤالی که به تعویض شغل در صورت امکان اشاره می کند در هر دو گروه ۳۶ نفر نظر موافق و کاملاً موافق دادند (۶۶/۶ درصد). در پاسخ به این سؤال که در صورت تکرار زندگی آیا مایلند دوباره پرستار شوند تعداد افراد موافق و کاملاً موافق ۱۱ نفر در بین پرستاران (۲۰/۴ درصد) و ۹ نفر در بین دانشجویان (۱۶/۷ درصد) بود. در خصوص معرفی خود با افتخار در جمع، ۲۱ نفر از پرستاران (۳۷/۱ درصد) و ۹ نفر از دانشجویان (۱۶/۷ درصد) نظرات موافق و کاملاً موافق داشتند.

جدول ۳- جدول مقایسه ای توزیع فراوانی نظر پرستاران و دانشجویان در مورد نگرش نسبت به حرفهٔ پرستاری

سئوالات نگرش	جوابهای موافق	
	پرستاران	دانشجویان
انجام وظایف پرستاری لذتبخش می باشد	(۶۴/۸)۳۵	(۶۲/۹)۳۴
اگرامکانات اجازه می داد تغییر شغل می دادم	(۶۶/۶)۳۶	(۶۶/۶)۳۶
رفع نیاز بیمار بزرگترین لذت برای من می باشد	(۸۳/۳)۴۵	(۷۹/۶)۴۳
درصورت تکرارزندگی دوست دارم باز هم پرستار شوم	(۲۰/۴)۱۱	(۱۶/۷)۹
پرستاران والدین خوبی برای بچه هایشان نیستند	(۳۵/۲)۱۹	(۲۹/۶)۱۶
می بالم از اینکه دراجتماع خود را پرستار معرفی کنم	(۳۷/۱)۲۱	(۱۶/۷)۹
احساس مسؤولیت ووقت شناسی پرستار بسیار ضروری است	(۹۸/۱)۵۳	(۹۸/۱)۵۳
پرستار بایستی فردی صبور و آراسته باشد	(۹۶/۳)۵۲	(۹۶/۳)۵۲
این حرفهٔ، پرستار را از ایفای نقشهای دیگر باز می دارد	(۵۳/۷)۲۹	(۴۸/۱)۲۶
پرستاری تحصیلات دانشگاهی نیاز ندارد	(۳/۸)۲	(۱۲/۹)۷
پرستاری شغلی است که مورد نیاز جامعه می باشد	(۹۸/۱)۵۳	(۹۴/۴)۵۱
خدمت در پرستاری به منزلهٔ عبادت است	(۷۴/۱)۴۰	(۷۷/۸)۴۲

اعداد داخل پرانتز معرف درصد است.

به طور کلی ۲۸ نفر از هر گروه یعنی ۵۶ نفر (۵۲ درصد) دارای نگرش مثبت، ۵۰ نفر (۴۶/۳ درصد) بدون نظر و تنها ۲ پرستار دارای نگرش منفی بودند. از نظر میانگین نمرات مربوط به نگرش پرستاران حائز میانگین ۸/۱±۴۲/۷۲ و دانشجویان دارای میانگین ۶/۴±۴۳/۲۴ بودند (NS).

جدول ۴ نشان می دهد که ۹۸٪ پرستاران شاغل و ۸۹٪ دانشجویان در مورد سؤال « احترام به باورهای مذهبی، فرهنگی، سنتی و بومی بیماران» دیدگاه مثبت داشتند. کمترین امتیاز کسب شده برای سؤالات ۵ و ۱۴ می باشد که به ترتیب به آموزش دادن در انجام امور درمانی و مراقبتی و سرکشی مرتب به بیماران اشاره می کند. امتیاز کسب شده در هر دو ۴۶ درصد است. در مورد سؤالاتی که به وضعیت روحی بیمار و همراهان او و سعی در فراهم کردن محیطی خلوت برای معاینات بیمار توجه دارد امتیاز کسب شده برای

[Downloaded from pejouhesh.sbmu.ac.ir on 2026-11-06]

دانشجویان ۵۴ درصد است. در مورد سؤالی کـه بـه سرکشـی مرتب دانشجویان پرستاری به بیمار اشاره دارد کمترین امتیـاز کسب شده ۴۸ درصد است.

جـدول ۵ نمایـانگر آن اسـت کـه پرسـتاران شـاغل از نظـر سرپرستاران در مورد سـؤالی کـه بـه راسـتگویی و صـمیمیت پرستاران می پردازد، بیشترین امتیاز را داده انـد(۹۴ درصـد). همچنین در مورد سؤالاتی که به ترتیب به عدم داشتن تـأخیر در ورود و تعجیل در خروج و جدی بودن در تحویـل و تحـول وسایل بخش هنگام تعویض شیف می پردازد، امتیاز ۶۹ درصد داده شد. در انتها سؤال مربوط به آموزش دادن به بیمار قبل از انجام آزمایشات تشخیصی و معاینات بالینی کمترین امتیاز را کسب کرد (۵۹ درصد). دانشجویان پرستاری از دیدگاه مربیان خـود در مـورد سـؤالاتی کـه بـه ترتیـب بـه انجـام فعالیـت دانشجویان در چهارچوب اصـول اخلاقـی و قـانونی، رازداری و قابـل اطمینـان بـودن و نیـز راسـتگویی و صـمیمی بـودن مـی پـردازد بـالاترین امتیـاز را کسـب نمودنـد (۹۱ درصـد). همچنین در مورد سؤال مربوط به ارایه آموزش به بیمار قبل از انجام آزمایشات تشخیصی و معاینـات بـالینی کمتـرین امتیـاز داده شد (۳۹ درصد).

جدول ٤- توزيع فراواني (درصد) نظر بيماران در مورد رفتار حرفه اي پرستاران شاغل و دانشجويان در بخشهاي داخلي و جراحي

	خوب		متوسط		ضعيف	
سوالات رفتار حرفه اي از بيماران	دانشجو	پرستار	دانشجو	پرستار	دانشجو	پرستار
به صحبتهاي شما در مورد بيماريتان به دقت گوش مي دهد	٦١	٧٤	٣٥	٢٤	٤	٢
از شما ميخواهد كه اگر مطلبي داريداز او سؤال كنيد و با رغبت به آنها جواب مي دهد	٥٦	٦٥	٣٩	٣٥	٥	٠
اطلاعات لازم در مورد بيماريتان را در اختيارتان مي گذارد.	٥٩	٦١	٣٧	٣٧	٤	٢
از لغاتي استفاده مي كند كه براي شما مفهوم است.	٧٢	٨٥	٢٨	١١	٠	٤
براي انجام امور درماني و مراقبتي به شما آموزش مي دهد.	٦١	٤٦	٣٩	٤٨	٠	٦
به شكايات شما توجه داشته و در جهت رفع آن مي كوشد.	٦١	٥٩	٣٩	٤١	٠	٠
در پاسخگويي به سؤالات شما راغب بود ه و سعي مي كند شما را قانع سازد.	٥٩	٦١	٤١	٣٧	٠	٢
وضعيت روحي شما و نزديكانتان را درك كرده و به آنها دلداري مي دهد.	٥٤	٥٩	٤٦	٣٧	٠	٤
در انجام مراقبتهاي پرستاري حوصلة كافي دارد.	٥٩	٥٩	٤١	٣٩	٠	٢
مهربان، ملايم و خوشخو است و رفتاري دوستانه دارد.	٨٥	٨٣	١٥	١٧	٠	٠
به باورهاي مذهبي، فرهنگي، سنتي و بومي شما احترام مي گذارد.	٨٩	٩٨	١١	٢	٠	٠
راستگو و صميمي است. همه چيز را به شما مي گويد و به نظرنمي رسد بخواهد مطلبي را از شما پنهان كند	٨٣	٨٩	١٧	١١	٠	٠
رازدار است و مي شود به او اطمينان كرد.	٨٠	٨٥	٢٠	١٥	٠	٠
به طور مرتب به شما سركشي مي كند.	٤٨	٤٦	٥٢	٤٨	٠	٦
سعي مي كندمحيطي خلوت و مطمئن جهت انجام معاينات بدني براي شما فراهم كند.	٥٤	٦٥	٤٦	٣٥	٠	٠

جدول ٥- توزيع فراواني(درصد) نظر سرپرستاران در مورد رفتار حرفه اي پرستاران شاغل و دانشجويان پرستاري

	خوب		متوسط		ضعيف	
سوالات رفتار حرفه اي از سرپرستاران و مربيان	دانشجو	پرستار	دانشجو	پرستار	دانشجو	پرستار
به سؤالات بيمار در مورد بيماري به خوبي گوش كرده و به هر كدام از آنها پاسخ مناسب مي دهد.	٦٥	٨٢	٣٢	١٧	٣	١
قبل از انجام آزمايشات تشخيصي و معاينات باليني به بيمار آموزش مي دهد.	٣٩	٥٩	٥٢	٣٩	٩	٢
به بيمار و خانواده اش آموزش لازم را مي دهد.	٥٤	٧٤	٤٣	٢٤	٣	٢
در هنگام واگذاري مسؤوليت دراجراي وظيفة محوله نهايت سعي خود را مي كند.	٦٥	٩١	٣٥	٧	٠	٢
در طي شيفت كاري در بخش مربوطه تأخير در ورود و تعجيل در خروج ندارد.	٦٥	٦٩	٣٣	٢٤	٢	٧
در مقابل انجام مراقبتهاي پرستاري كه ارائه مي دهد قبول مسؤوليت كرده وپاسخگو است.	٧٦	٨٥	٢٤	١٣	٠	٢
فعاليتهاي او در چهارچوب اصول اخلاقي و قانوني است.	٩١	٩٣	٩	٧	٠	٠
ازروابط انساني خوب ومناسب بابيماران ونزديكان بيماربرخوردار است.	٨٥	٨٩	١٥	٩	٠	٢
رابطه اش با همكاران مناسب بوده و ايجاد تنش و برخورد نمي كند.	٨٣	٨٢	١٧	١٧	٠	١
به راحتي خود را با شرايط جديد تطبيق مي دهد.	٧٨	٨٣	٢٢	١٥	٠	٢
در ارزشيابي مراقبتهاي پرستاري وارزشيابي همكاران مشاركت مي كند.	٦٥	٨٥	٣٥	١٣	٠	٢
نسبت به شعائر مذهبي پايبند بوده و به آنها عمل مي كند.	٨٥	٧٦	١٥	٢٤	٠	٠
رازدار است و مي شود به او اطمينان كرد .	٩١	٩١	٩	٩	٠	٠
راستگو و صميمي است .	٩١	٩٤	٩	٦	٠	٠
در هنگام تعويض شيفت گزارش كاملي از وضعيت بيمار ارائه مي دهد.	٤٤	٨٢	٥٢	١٣	٤	٥
با پزشكان بخش در پيشبرداهداف درماني بيماران همكاري لازم را دارد.	٦١	٩١	٣٢	٧	٧	٢
از وضعيت و حالات بيماران مطلع است.	٤٦	٩١	٥٠	٧	٤	٢
در تحويل و تحول وسايل بخش درهنگام تعويض شيفت جدي	٦١	٦٩	٣٥	٢٦	٤	٥

[Downloaded from pejouhesh.sbmu.ac.ir on 2026-11-06]

بحث

این بررسی که در سالهای ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ بر روی دانشجویان و فارغ التحصیلان دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی انجام شد، نشان داد که میزان آگاهی پرستاران شاغل با سابقهٔ ۴ تا ۶ سال و فارغ التحصیل از دانشگاه با اختلاف آماری معنی داری بالاتر از دانشجویان بود. میانگین نمرات برای پرستاران ۶۴ و برای دانشجویان پرستاری ۴۵ بود. در زمینه های داخلی و جراحی و تازه های پرستاری آگاهی پرستاران به طور کلی بالاتر بوده است ولی در زمینه های اطفال، بهداشت و روان پرستاری هر دو گروه تقریباً مشابه هم بودند. پرستاران شاغل و دانشجویان پرستاری از نگرش مثبت (۵۲ درصد) و نگرش بی نظر(۴۶ درصد) برخوردار بودند و تقریباً نگرش منفی وجود نداشت. در نظرخواهی بیماران میزان عملکرد حرفه ای کلیهٔ پرستاران و دانشجویان در سطح خوبی ارزیابی شده است ولی در نظرخواهی به عمل آمده از سرپرستاران، پرستاران شاغل حائز امتیاز بالاتری شده اند. با دسته بندی سؤالات مربوط به ارزیابی عملکرد حرفه ای به سه زیر گروه مراقبت و درمان، آموزش و خصوصیات فردی تفاوت معنی داری بین نظرخواهی سرپرستاران و مربیان پرستاری وجود نداشت. هر چه سن پرستاران بالاتر بود، ارزیابی بهتری از طرف سرپرستاران داشتند. هر چه نمرهٔ ارزیابی مربیان پرستاری از دانشجویان بیشتر شده، نگرش دانشجویان نسبت به حرفهٔ خود بالاتر بوده است و دیگر آن که هر چه نمرات مربیان پرستاری از دانشجویان بالاتر رفته ارزیابی بیماران نیز از دانشجویان بهتر شده است.

در ارتباط با بررسی میزان آگاهی، نتایج حاصله نشان داد که از دو گروه پرستاران شاغل و دانشجویان پرستاری، پرستاران شاغل از سطح آگاهی بالاتری برخوردار بودند. این موضوع در زیرگروههای داخلی و جراحی و تازه های پرستاری نیز با اختلاف معنی داری وجود داشت.

در مورد بالاتر بودن میزان آگاهی پرستاران نسبت به دانشجویان می توان اذعان نمود که احتمالاً پرستاران شاغل در بیمارستانها به دلیل کسب تجربهٔ بیشتر، برخورد با بیماریهای مختلف، کسب اطلاعات از طریق کنفرانسهای آموزشی بیمارستانی، اساتید و رزیدنتهای بیمارستان، آگاهی بیشتری نسبت به دانشجویان کسب کرده اند.

پژوهشهای دیگری که در کشورهای دیگر انجام شده است نیز مؤید موارد فوق می باشند. در پژوهش گسترده ای که روی ۹۹۹ پرستار در انگلیس انجام شد پرسشنامه ای شامل یک درخواست، سؤالات دموگرافیک و پرسشنامه ای که مربوط به میزان آگاهی بود، برای پرستاران ارسال شد. از بین این گروه پرستاران ۳۳۳ نفر در بخشهای ویژه و ۶۶۶ پرستار در بخشهای عادی کار می کردند. از ۵۵۵ نفر جواب دریافت گردید (۵۶ درصد). از این تعداد (پاسخ دهندگان) ۱۸۹ نفر (۵۷ درصد) پرستار بخش ویژه و ۳۶۶ نفر (۵۵ درصد) پرستار بخش عادی بودند. پرستاران در سنین ۶۳-۲۰ سال با میانگین سنی ۳۱ سال و بیشتر زن بودند. نتایج حاصله از این پژوهش حاکی از رشد آگاهی پرستاران بوده است که این موضوع در پرستاران بخشهای ویژه بیشتر به چشم می خورد (۸).

در زمینه نگرش در پژوهشی، میزان ارتباط بین متغیرهای همکاری با همکاران، استقلال کاری و ارزش گذاری نسبت به رشته، انجام شد. ۱۸۹ پرستار ویژه و ۳۶۶ پرستار عادی در این تحقیق با پرکردن پرسشنامه شرکت نمودند. پرستاران ویژه ابراز نمودند که ارتباط بیشتری با گروه پزشکی دارند و کارهایشان را بیشتر به طور مستقل زیر نظر گروه پزشکی و طبق دستور انجام می دهند و شغل خود را بسیار با ارزشتر از پرستاران بخشهای عادی می پندارند. با این وجود گروه پرستاران عادی نیز در مورد کار خود به استقلال زیادی اشاره کردند اما در مورد ارزش گذاری در مورد رشته از ضعیف تا متوسط بود. به آسانی می توان گفت که ارزش گذاری پرستاران نسبت به رشته شان برابر بهیاران بوده است. با این وجود، ترویج فرهنگ احترام بین پزشکان و پرستاران و حمایت پرستاران در هنگام اجرای وظایفشان به طور مستقل می تواند تأثیر مثبتی بر درک پرستاران از حرفه شان داشته باشد (۹).

در پژوهش دیگری در زمینهٔ نگرش به محیط پرستاران توجه بسیار شده و به موضوع همکاری بین پزشکان و پرستاران پرداخته شده است. نتیجهٔ پژوهش حاکی از آن است که وقتی پرستاران مورد توجه بوده و از آنها در موارد خاصی مانند ترخیص بیماران نظر خواسته شده است، احساس بهتری پیدا کرده اند. به علاوه نشان داده شد که فرایند تصمیم گیری پرستاران با تجربه بیشتر از پرستاران بی تجربه بوده است (۱۰).

در مورد رفتار حرفه ای نتیجهٔ حاصله حاکی از آن است که در ارزیابی های به عمل آمده از بیماران برای گروه پرستاران شاغل و گروه دانشجویان پرستاری تفاوت چندانی وجود ندارد و هر دو گروه در سطح خوبی ارزیابی شده اند. در نظرخواهی از سرپرستاران و مربیان برای پرستاران و دانشجویان ارزیابی

[Downloaded from pejouhesh.sbmu.ac.ir on 2026-11-06]

بهتری توسط سرپرستاران برای پرستاران انجام شده است که این موضوع با افزایش سن پرستاران نیز ارتباط معنی داری داشته است. به این معنا که هر چه سن پرستاران بیشتر شده است، ارزیابی بهتری نیز داشته اند. در عین حال پرستاران از نظرخواهی سرپرستاران خود، نسبت به دانشجویان از نظرخواهی مربیان خود، امتیاز بالاتری کسب کرده اند که این موضوع با سن پرستاران نیز ارتباط معنی داری داشته است. به این معنا که هر چه سن پرستاران بالاتر رفته، امتیاز بالاتری نیز از ارزیابی سرپرستاران کسب نموده اند. در مورد برتر بودن ارزیابی سر پرستاران از پرستاران در مقایسه با ارزیابی مربیان از دانشجویان می توان اشاره نمود که شاید به دلیل حضور کامل پرستاران در بخش و بالین بیمار به طور مداوم و ارتباط هر چه بیشتر آنها با بیماران این موضوع پیش آمده است، چرا که دانشجویان به دلیل داشتن کنفرانس و یا استفاده از صحبتهای مربی مجبور هستند ساعاتی از کارآموزی خود را به این کار اختصاص دهند. از طرفی این طور به نظر می رسد که به دلیل داشتن تجربهٔ کاری پرستاران نسبت به دانشجویان بیشتر توانسته اند نظر موافق فرد مافوق خود را برآورند و یا اینکه به دلیل داشتن سابقهٔ کاری پرستاران خود را با شرایط بخش و اهداف آن بیشتر وفق داده اند و خود را نزدیک به سطح مطلوب رسانده اند. البته کسب تجربه از طریق برخورد با بیماران و بیماریهای مختلف، برخورد با اساتید و دانشجویان گروههای مختلف پزشکی و استفاده از کنفرانسها و آموزشهای بالینی بیمارستانی به نوبهٔ خود می تواند پرستاران شاغل را هر چه بیشتر و سریعتر با دانسته های جدید و اطلاعات مورد نیازشان آشنا کرده و به این ترتیب رضایت هر چه بیشتر سرپرستاران را نیز فراهم آورد.

نتایج این پژوهش می تواند راهگشای انجام تحقیقات کاربردی دیگر باشد تا مسؤولین دانشکده های پرستاری و بیمارستانها بتوانند با استفاده از نتایج آن گامی در جهت بهینه سازی آموزش، ارتقاء کیفیت مراقبتها، ارتباطات و خدمات ارائه شده به مددجویان بردارند و رضایت دانشجویان و پرستاران شاغل را در پی داشته باشند. مسؤولین دانشکده ها، دانشگاهها و بیمارستانها و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می توانند از نتایج این پژوهش به منظور فراهم نمودن موقعیتهای آموزشی مناسب و طراحی کارگاهها، کنفرانسها و سمینارهای آموزشی جهت آشنایی هر چه بیشتر دانشجویان و پرستاران با شیوه های نوین آموزشی، برقراری ارتباط مطلوب با بیمار و آموزش مؤثر بهره گیرند و با ارزیابی های مکرر نظرخواهی ها و نظرسنجی های مرتب از دانشجویان و پرستاران که به کرات در کشورهای مختلف اجرا می شود از مسائل و مشکلات حرفه ای، نیازهای علمی و عملی این قشر عظیم دانشجو و پرستاران تلاشگر بیمارستانها واقف شده و سعی در رفع آنها نمایند. بدین ترتیب این تلاش شایسته می تواند باعث ایجاد انگیزهٔ بالاتر، اعتماد به نفس و نگرش بهتر در دانشجویان پرستاری و پرستاران شاغل گردد.

REFERENCES

1. Reily DE. Behavioral objectives evaluation in nursing .2nd ed. New York: Appleton Century Crofts Co, 1980. p. 89.
2. Delbueno JD. Experience, education, and nurses' ability to make clinical judgment. Nurs Health Care 1990; 11: 290-94.
3. Evenson WM. The consistency of clinical nursing education with employer expectation, perception of registered nurses in Montana. EDC Dissertation, university of Montana. 1989. p. 11-12.

۴. منوچهری هومان. بررسی نظرات دانشجویان سال آخر دورهٔ کارشناسی پرستاری دانشکده‌های پرستاری استان تهران در مورد میزان تطابق محتوای دروس نظری واحد پرستاری ویژه کارآموزیهای بالینی مربوط به نیمسال دوم سال ۱۳۷۰-۱۳۶۹. پایان نامه کارشناسی ارشد آموزش پرستاری. دانشکده پرستاری و مامائی شهید بهشتی. مردادماه ۱۳۷۰.

۵. ایزدپناه علی محمد. بررسی نظرات سرپرستاران و بیماران در مورد شایستگی حرفه ای پرستاران جدید الاستخدام شاغل در بیمارستانهای وابسته به وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی شهر مشهد. پایان نامه کارشناسی ارشد آموزش پرستاری. دانشکده پرستاری و مامائی شهید بهشتی . آذرماه ۱۳۷۳.

۶. جزء کبیری فریده. بررسی چگونگی برقراری ارتباط با پرستاران با بیماران بستری در بخشهای داخلی قلب در بیمارستانهای وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکدهٔ پرستاری و مامایی شهید بهشتی. بهمن ۱۳۷۱.

[Downloaded from pejouhesh.sbmu.ac.ir on 2026-11-06]

۷. شفائیان منصوره. بررسی ارتباط رضایت شغلی با نحوهٔ عملکرد پرسنل پرستاری بیمارستانهای آموزشی شهر سمنان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکدهٔ پرستاری و مامایی شهید بهشتی. بهمن ۱۳۷۵.

8. Wilson JM, Retsas AP. Personal contracts of nursing practice: a comparative analysis of three groups of Australian nurses. Int J Nurs 1990; 45-8.

9. Chaboyer W, Najman J, Dunn S. Factors influencing job valuation: a comparative study of critical care and non-critical care nurses. Int J Nurs Stud 2001; 38: 153-61.

10. Baggs JG, Ryan SA. ICU nurse-physician collaboration and nursing satisfaction. Nurs Eco 1990; 8: 386-92.

[Downloaded from pejouhesh.sbmu.ac.ir on 2026-11-06]